

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002300

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-06-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ХНУ імені В. Н. Каразіна № 0302-Зк/1185 від 14.07.2025 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Носенко Дмитро Вадимович

2. Dmytro Nosenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6524-782X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 072

Назва наукової спеціальності: Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Галузь / галузі знань:

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Фінанси, банківська справа та страхування

Дата захисту: 27-06-2025

Спеціальність за освітою: Фінанси, банківська справа та страхування

Місце роботи здобувача: ТОВ "А1 КОНСАЛТИНГ"

Код за ЄДРПОУ: 44032288

Місцезнаходження: вулиця Ушинського, 40, Київ, 03151, Україна

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8554

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.51.25, 06.51.51, 06.73.15

Тема дисертації:

1. Сучасні технології податкового контролю: протидія розмиванню податкової бази й приховуванню прибутку
2. Modern Tax Control Technologies: Counteracting Base Erosion and Profit Shifting

Реферат:

1. У дисертації досліджується проблема розмивання податкової бази та приховування прибутку, що є одним із ключових викликів міжнародного оподаткування. Значна увага приділяється висвітленню історичного контексту уникнення подвійного оподаткування, починаючи з перших міжнародних угод, що були укладені у XIX сторіччі, як передумова виникненню сучасних глобальних ініціатив. Здобувачем ступеня доктора філософії аналізується виникнення ключових концепцій, закладених у Звітах Ліги Націй, зокрема поняття «податкового резидентства», «джерела доходу» та «постійного представництва», що сформували основу сучасної міжнародної податкової системи. Здобувачем ступеня доктора філософії вивчається еволюція податкової конкуренції між юрисдикціями, яка набула особливої важливості у XX сторіччі через глобалізацію та зростаючу мобільність капіталу. Здобувачем ступеня доктора філософії розглядається соціоекономічне явище «race to the bottom» – конкуренція держав за залучення іноземного капіталу шляхом зниження податкового навантаження, що стало одним із чинників виникнення шкідливої податкової конкуренції. Особливу увагу приділено ролі міжнародних груп компаній у поширенні практик мінімізації податкових

зобов'язань шляхом транскордонної алокації капіталу, розвитку податково-вмотивованих рішень, що, в свою чергу, спричинило вплив на побудову національних податкових систем виходячи не з внутрішнього попиту щодо рівня доступу до публічних благ, а з міркувань конкурентної боротьби юрисдикцій за високомобільний іноземний капітал, що протирічить базовим ідеям публічних фінансів. Здобувачем ступеня доктора філософії значну увагу присвячено аналізу податкової системи України в контексті реалізації міжнародних стандартів протидії шкідливим проявам BEPS. Основний акцент зроблено на дослідженні фіскальної нейтральності, яка є однією з ключових концепцій міжнародного оподаткування. Проаналізована еволюція нейтральності національних податкових систем у їх міжнародному вимірі, починаючи з класичної економічної теорії Адама Сміта та Девіда Рікардо, які заклали принципи рівномірності та ефективності оподаткування, і закінчуючи сучасними концепціями оптимального розподілу податкового тягаря, розробленими Річардом Масгрейвом та Джеймсом Міррлісом. Окремо у дисертації проаналізовано нейтральність експорту капіталу та нейтральність імпорту капіталу. В результаті зазначеного аналізу було сформульовано необхідні та достатні принципи концепції фіскальної нейтральності податкової системи, в тому числі окремо виділено принцип «оподаткування без викривлень», який може застосовуватись в контексті міжнародного виміру національної податкової системи. Здобувачем ступеня доктора філософії проведено оцінку фіскальної нейтральності міжнародного виміру податкової системи України в умовах BEPS. У дисертаційному дослідженні здобувачем ступеня доктора філософії вперше доведено декларативний характер фіскальної нейтральності податкової системи України, який передбачає наявність податкового стимулу для платників податків при здійсненні зовнішньо-економічних транзакцій та міжнародному структуруванні, шляхом семантичного аналізу, що призвело до спростовання гіпотези щодо нівелювання податково-вмотивованих рішень, а також забезпечення суверенності податкових надходжень виключно за рахунок дотримання концепції нейтральності експорту капіталу в умовах BEPS. Одночасно, встановлено відсутність регуляторних механізмів, що дозволяли би забезпечити належний рівень суверенності податкових надходжень в умовах декларативного фіскального нейтралітету. Зокрема, виявлено, що одними з найбільш суттєвих каналів BEPS в Україні є транскордонні фінансові транзакції, що свідчить про притаманність податковій системі України штучної «debt vs equity» дилеми. Також, завдяки моделюванню агресивної транскордонної податкової структури, у дисертації запропоноване удосконалення механізму оподаткування контрольованих іноземних компаній, шляхом зміни одного з кваліфікуючих критеріїв для звільнення контрольованих іноземних компаній від оподаткування, що унеможливить практичну реалізацію агресивного транскордонного податкового структурування із залученням фіскально прозорих осіб або «наскрізних» організацій. Ключові слова: BEPS, податки, податкова система, податкове регулювання та адміністрування, фіскальна нейтральність, податкова поведінка та культура, податкове планування, ухилення від оподаткування, оптимальний розподіл, двосторонні угоди про уникнення подвійного оподаткування, трансфертне ціноутворення, контрольована операція, контрольована іноземна компанія, постійне представництво, суверенність податкових надходжень.

2. The dissertation addresses the issue of base erosion and profit shifting, which constitutes one of the key challenges of international taxation. Considerable attention is devoted to the historical context of double taxation avoidance, beginning with the first international agreements concluded in the 19th century, which laid the groundwork for the emergence of modern global initiatives. The PhD candidate analyses the development of fundamental concepts introduced in the League of Nations Reports, including the notions of "tax residency", "source of income", and "permanent establishment", which have formed the foundation of the contemporary international tax system. The dissertation further explores the evolution of tax competition among jurisdictions, which gained particular significance in the 20th century due to globalization and the increasing mobility of capital. The PhD candidate investigates the socio-economic phenomenon of the "race to the bottom" – a competition among states for attracting foreign capital by lowering tax burdens, which became a driving factor behind harmful tax competition. Special attention is paid to the role of multinational enterprises in promoting tax minimization practices through cross-border capital allocation and tax-driven decision-making. These practices, in turn, have influenced the design of national tax systems based not on domestic demands for public goods, but rather on

jurisdictional competition for highly mobile foreign capital – a tendency that contradicts the fundamental principles of public finance. Special emphasis is placed on analyzing Ukraine's tax system in the context of implementing international standards aimed at combating harmful tax practices associated with BEPS. The core of the research is the study of fiscal neutrality – one of the key concepts of international taxation. The dissertation traces the evolution of neutrality within national tax systems in their international dimension, from classical economic theories developed by Adam Smith and David Ricardo, which established the principles of equity and efficiency in taxation, to modern concepts of optimal tax burden allocation developed by Richard Musgrave and James Mirrlees. The dissertation separately examines capital export neutrality and capital import neutrality. As a result of the analysis, the dissertation formulates the necessary and sufficient principles of the concept of fiscal neutrality of a tax system, including the identification of the "non-distortionary taxation" principle, which may be applied within the international dimension of a national tax regime. The PhD candidate evaluates the fiscal neutrality of Ukraine's tax system in the international context under the conditions of BEPS. For the first time in academic literature, the dissertation proves the declarative nature of fiscal neutrality in Ukraine's tax system, which implies the existence of a tax incentive for taxpayers engaging in cross-border transactions and international structuring. Through semantic analysis, the study disproves the hypothesis of the elimination of tax-motivated decisions and demonstrates that the preservation of national tax revenue sovereignty cannot rely solely on the concept of capital export neutrality under BEPS conditions. At the same time, the research identifies the absence of regulatory mechanisms capable of ensuring an adequate level of tax revenue sovereignty in a context of declarative fiscal neutrality. In particular, it finds that cross-border financial transactions constitute one of the most significant BEPS channels in Ukraine, highlighting the artificial nature of the "debt vs equity" dilemma inherent in the Ukrainian tax system. Furthermore, through the modelling of an aggressive cross-border tax structure, the dissertation proposes an improvement to the controlled foreign company (CFC) taxation mechanism by amending one of the qualifying conditions for exemption, thus preventing the practical implementation of aggressive cross-border structuring involving fiscally transparent entities or "pass-through" organizations. Keywords: BEPS, taxation, tax system, fiscal regulation and administration, fiscal neutrality, taxpayer behavior and culture, tax planning, tax evasion, optimal distribution, bilateral double taxation treaties, transfer pricing, controlled transaction, controlled foreign company, permanent establishment, tax revenue sovereignty.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Носенко Д. Суверенітет національних податкових надходжень в умовах декларативної нейтральності міжнародного виміру податкової системи України. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2025. Т. 1, № 60. С. 137–157. DOI: 10.55643/fcaptr.1.60.2025.4595 (Scopus, Web of Science, Q4).
- Носенко Д. Від усунення подвійного оподаткування до шкідливої податкової конкуренції: історичний контекст та подальший розвиток. Український економічний часопис. 2024. № 6. С. 80–86. DOI: 10.32782/2786-8273/2024-6-13.
- Носенко Д. Розробка системи індикаторів для виявлення незареєстрованих постійних представництв в умовах декларативного фіскального нейтралітету. Сталий розвиток економіки. 2025. № 4(51). С. 206–214. DOI: 10.32782/2308-1988/2024-51-30.

- Носенко Д. Агресивне податкове структурування з залученням фіскально прозорих осіб як загроза суверенності національних податкових надходжень. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2023. No. 8(76). DOI: 10.25313/2520-2294-2023-8-9078.
- Носенко Д. Оцінка передумов реалізації сучасних технологій податкового контролю за розмиванням податкової бази й приховуванням прибутку. Соціальна економіка. 2022. No. 64. P. 137-148. DOI: 10.26565/2524-2547-2022-64-12.
- Носенко Д. Оцінка шкідливих впливів BEPS щодо штучного уникнення визнання статусу постійного представництва в контексті фіскального нейтралітету. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2024. No. 10(90). DOI: 10.25313/2520-2294-2024-10-10368.
- Носенко Д. В. Аналіз необхідності розробки моделей алокації прибутку в умовах глобальної цифрової трансформації. Сучасний стан, проблем та перспективи розвитку бізнесу, фінансово-кредитних та облікових систем: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 20 травня 2022 року, м. Харків, 2022. С. 162-165.
- Носенко Д. В. Оподаткування доходів нерезидентів прирівняних до дивідендів в контексті укладених Україною міжнародних договорів про уникнення подвійного оподаткування. Modern scientific trends and youth development: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 28 липня 2023 року, м. Варшава, 2023. С. 76-79.
- Носенко Д. В. Місце інкорпорації проти місця резиденції: наслідки агресивного податкового структурування із залученням фіскально прозорих осіб. Теоретико-практичні аспекти аналізу економіки, обліку, фінансів і права: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26 червня 2024 р., м. Житомир, 2024. С. 50-52.
- Носенко Д. В. Генеза податкових ухилень крізь призму боротьби з подвійним оподаткуванням. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, обліку, фінансів та права: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 05 вересня 2024 р., м. Кременчук, 2024. С. 43-46.
- Носенко Д. В. Оцінка передумов реалізації сучасних технологій податкового контролю за BEPS в транскордонних фінансових транзакціях. Розвиток економіки, обліку, фінансів та управління в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 12 грудня 2024 р., м. Житомир, 2024. С. 32-34.
- Носенко Д. В. Передумови створення системи індикаторів для виявлення незареєстрованих постійних представництв нерезидентів в контексті фіскального нейтралітету. Перспективи стабільного економічного розвитку та економічної безпеки: світовий досвід та вітчизняні реалії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 13-14 грудня 2024 р., м. Запоріжжя, 2024. С. 32-34.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0124U001670

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Глуценко Ольга Вікторівна

2. Olha Hlushchenko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5856-3373

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Краєвський Володимир Миколайович

2. Volodymyr Kraevsky

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.09

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3513-3666

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний податковий університет

Код за ЄДРПОУ: 44550814

Місцезнаходження: вул. Університетська, буд. 31, Ірпінь, 08201, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство фінансів України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Городецька Тетяна Едуардівна

2. Tetiana Gorodetska

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-7350-2624

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 44, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузьминчук Наталія Валеріївна

2. Nataliia Kuzmynchuk

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9844-3429

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Стеценко Тетяна Володимирівна

2. Tetiana Stetsenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3836-4785

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Меркулова Тамара Вікторівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Меркулова Тамара Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

Шевченко Андрій Олександрович

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна